

Ewa Szostak

WERYFIKACJA WARUNKÓW REALIZACJI POLSKIEJ POLITYKI NAUKOWEJ I BADAWCZO-ROZWOJOWEJ

1. Wstęp

Powszechnie wiadomo, że jednym z głównych czynników podnoszenia konkurencyjności są działania i procesy oddziałujące na sferę B+R oraz poziom innowacyjności gospodarki. Działania takie dotyczą bezpośrednio tworzenia i wdrażania nowych technologii oraz wprowadzania nowych bądź ulepszonych produktów¹.

W związku z trudnościami osiągnięcia założonych celów przez kraje członkowskie Komisja Europejska w listopadzie 2004 r. podjęła inicjatywę przeglądu strategii i wprowadzenia zmian. Efektem tych działań jest kolejny dokument operacyjny, dotyczący następnego etapu realizacji strategii, którą charakteryzuje skupienie się na dwóch celach. Pierwszy dotyczy zapewnienia wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego, a drugi – wzrostu poziomu zatrudnienia. 20 lipca 2005 r. Komisja Europejska ustaliła wspólnotowy program dla Lizbony *Common Actions for Growth and Employment: The Community Lisbon Programme* [Communication...], który zawiera działania uzupełniające wysiłki już podjęte przez państwa członkowskie w ramach nowego „Partnerstwa dla wzrostu i spójności”. Program ten wskazuje na trzy obszary działań służących osiągnięciu wzrostu i poprawie rynków pracy. Są to:

- wiedza i innowacje dla wzrostu,
- Europa jako miejsce atrakcyjne do inwestycji i pracy,
- tworzenie większej liczby i lepszych miejsc pracy.

Osiągnięcie celów, jakimi są – jak już wspomniano – wzrost gospodarczy i wzrost zatrudnienia, ma nastąpić w wyniku zwiększenia konkurencyjności gospo-

¹ Od 2000 r. Strategia lizbońska stała się najważniejszym programem społeczno-gospodarczym UE. Główne kwestie dotyczą rozwoju innowacji, postępu technologicznego. Dokument ten został przyjęty podczas posiedzenia Rady Europy w Lizbonie w dniach 23-24 marca 2000 r.

darki europejskiej poprzez poprawę systemów edukacji, szybsze wdrażanie postępu technologicznego, dalszą liberalizację rynku i integrację gospodarki poszczególnych krajów. Obliczono, że zwiększenie poziomu wykształcenia europejskich społeczeństw mogłoby stymulować przyrost unijnego PKB o 0,3 punktu procentowego rocznie, natomiast pożądany wzrost nakładów na B+R z 2 do 3% PKB, spowodowałby przyrost unijnego PKB o 1,7 punktu procentowego do 2010 r. lub o 0,25 punktu procentowego rocznie, pełna liberalizacja unijnego rynku telekomunikacyjnego i energii elektrycznej zapewniłaby przyrost PKB w długim okresie o 0,6%, a większa integracja rynków finansowych umożliwiłaby wzrost zatrudnienia o 0,5% i przyrost PKB o 1,1%.

Celami artykułu są wskazanie, czy w Polsce realizowana jest polityka spełniająca wymagania dążenia do wysoko rozwiniętej i konkurencyjnej gospodarki oraz porównanie zapisów w dokumentach rządowych z praktyką w zakresie finansowania i realizacji. Polska, stając się członkiem UE, zobowiązała się jednocześnie do realizacji założeń Strategii lizbońskiej.

2. Dokumenty strategiczne i strategię

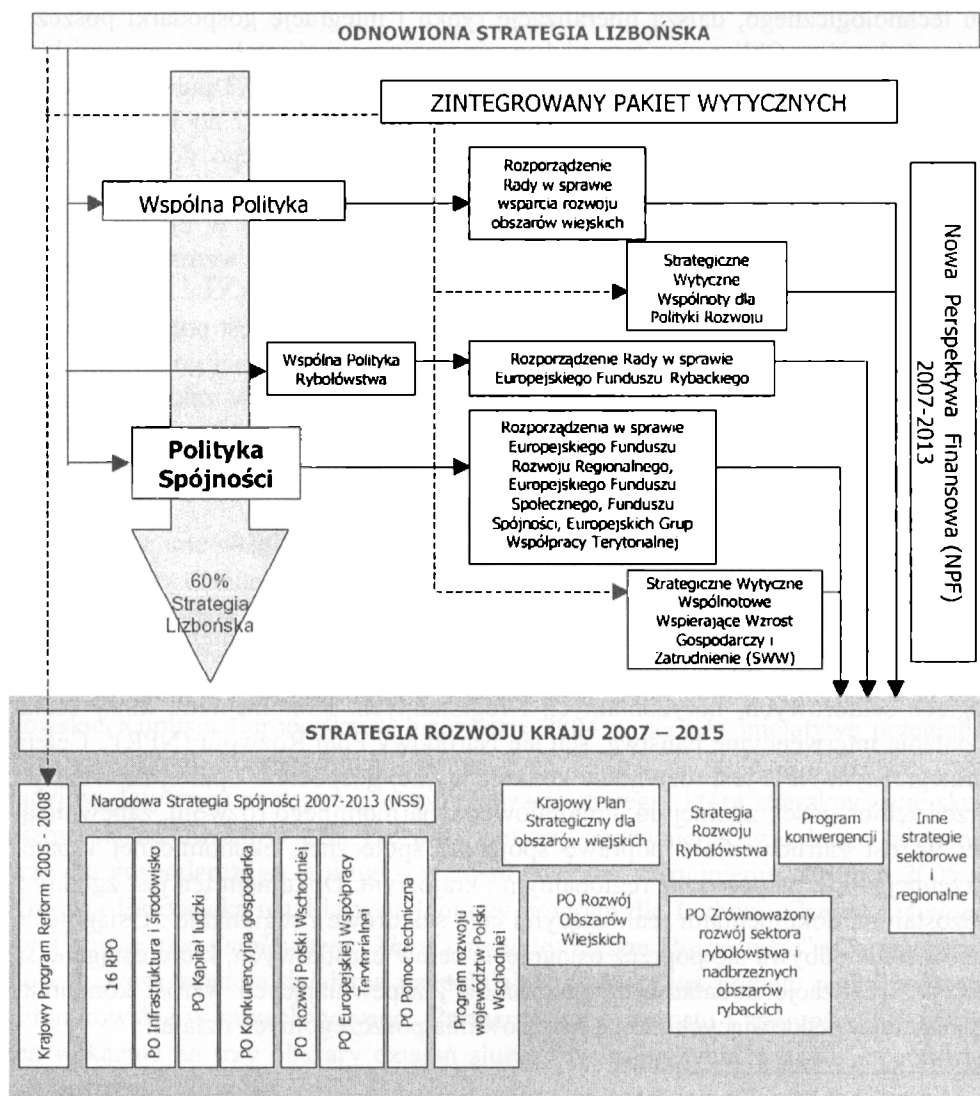
Osiągnięcie wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego oraz zmniejszenie różnic między gospodarką Polską a gospodarką krajów UE 15 miało stać się możliwe po wdrożeniu planu reform strukturalnych. Realizację działań oparto na strategiach sektorowych, horyzontalnych i regionalnych. Dokumentem, który scalał działania interwencyjne państwa, stał się Narodowy Plan Rozwoju (NPR)². Celem strategicznym NPR jest rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia i poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej w UE na poziomie regionalnym i krajowym. Dokument ten jest zgodny z pozostałymi dokumentami realizującymi cele sektorowe i regionalne³. Osiągnięcie celów NPR odbywa się poprzez osiągnięcie celów częściowych, które osiągane są poprzez realizację dodatkowych programów⁴, zapewniających wzrost konkurencyjności czy wskazujących źródła finansowania poszczególnych działań.

² DzU z dnia 24 maja 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju.

³ NPR jest zgodny z wstępnym NPR, który określił kierunki rozwoju służące wzmocnieniu spójności społeczno-gospodarczej w okresie przedakcesyjnym, ze strategią gospodarczą „Przedsiębiorczość-rozwoj-praca”, ze strategiami średnio- i długookresowymi, które powstały w latach 1999-2001, postanowieniami traktatu akcesyjnego.

⁴ Art. 8 pkt 1 ustawy o NPR: sektorowe programy operacyjne, regionalne programy operacyjne, inne programy operacyjne, strategia wykorzystania Funduszu Spójności; poza tym Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego – przyjęty przez RM 16.03.2004 r.; Strategia zwiększania nakładów na działalność B+R w celu osiągnięcia założeń Strategii lizbońskiej – RM 30.03.2004 r.; strategia informatyzacji Rzeczypospolitej Polskiej – ePolska – RM 13.01.2004 r.; Kierunki działań rządu wobec MSP od 2003 do 2006 r. – RM 4.02.2003 r.; programy restrukturyzacji i strategię dla wybranych sektorów przemysłu i.in.

Spójność pomiędzy politykami wspólnotowymi i dokumentami programowymi UE i Polski

Rys. 1. Spójność pomiędzy politykami wspólnotowymi i dokumentami programowymi UE i Polski
 Źródło: [Strategia rozwoju... 2006].

Kolejnym, wydaje się, ważnym dokumentem, który może zbliżyć Polskę do osiągnięcia założeń Strategii lizbońskiej jest projekt Strategii rozwoju kraju 2007-2015 (SRK) [Strategia rozwoju... 2006]. Dokument ten określa cele i priorytety w obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego. Wskazuje ponadto na warunki

zapewniające ten rozwój⁵. Jest to jednocześnie podstawa odniesienia innych strategii i programów rządowych i jednostek samorządu terytorialnego⁶.

Wytyczne makroekonomiczne SRK zawierają propozycje działań na rzecz wzrostu i stabilności gospodarczej oraz zwiększenia poziomu spójności między polityką makroekonomiczną a polityką strukturalną. Z kolei oddziaływanie mikroekonomiczne ma być skierowane na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej kraju, zwiększenie poziomu zatrudnienia oraz budowanie gospodarki opartej na wiedzy.

3. Wyniki dotychczasowych działań

Osiągnięcie celu przedstawionego w Narodowym Planie Rozwoju, który zakładał, że do 2006 r. nakłady na B+R wzrosną do 1,5% PKB, okazało się niewykonalne. Już w 2004 r. i później wskazywano na nierealność tych założeń. Długotrwały wzrost gospodarczy wymaga m.in. wykorzystania finansów publicznych jako instrumentu oddziałującego na szybkość i intensywność przemian strukturalnych. W związku z tym konieczne jest zwiększenie efektywności wydatków publicznych przy jednoczesnej zmianie ich struktury. Struktura i kierunek wydatków decydują o postępie i długotrwałych podstawach wzrostu oraz o wysokim poziomie wykorzystania zasobów pracy. Finansowanie sfery B+R w Polsce charakteryzuje się: niskim udziałem nakładów na B+R w stosunku do PKB, dominacją finansowania budżetowego, relatywnie niskimi wydatkami na prace rozwojowe, niewielkimi możliwościami koncentracji środków na priorytetowych kierunkach rozwoju wynikających z przyjętej polityki naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa [Program operacyjny... 2005].

Istniejące uwarunkowania powodujące niski poziom finansowania nauki bezpośrednio wpływają na [Strategia zwiększania... 2004]:

- brak instytucji pomostowych pomiędzy obszarem nauki a przedsiębiorstwami;
- spadek liczby osób zatrudnionych w sferze B+R w jednostkach badawczo-rozwojowych;
- niskie wydatki na B+R w przeliczeniu na jednego badacza (w Polsce na jednego badacza przypada 21 tys. euro, podczas gdy średnia dla UE 15 wynosi 171 tys. euro, a dla UE 25 – 156 tys. euro);
- niedopasowanie systemu kształcenia na poziomie wyższym do potrzeb rynku, powodujące wzrost bezrobocia wśród absolwentów wyższych uczelni; w ostat-

⁵ Podstawą opracowania dokumentu były cele zawarte w Strategii lizbońskiej oraz Program Działania Rządu RP „Solidarne państwo”.

⁶ Dokument ten stanowi podstawę Narodowej strategii spójności – narodowych strategicznych ram odniesienia. Jednocześnie podstawą opracowania SRK były m.in.: Krajowy Plan Strategiczny dla Obszarów Wiejskich i Strategia rozwoju rybołówstwa oraz wynikające z nich programy operacyjne; Krajowy program reform 2005-2008; Program konwergencji; Strategia bezpieczeństwa narodowego RP, Strategia ochrony środowiska, Strategia rozwoju transportu i pozostałe strategie sektorowe.

nich latach systematycznie spadała liczba absolwentów kierunków inżynierjno-technicznych, czego konsekwencjami są obecnie brak wyspecjalizowanej młodej kadry badawczej i niski poziom efektywności badań na kierunkach technicznych;

- wzrost dekapitalizacji aparatury naukowo-badawczej, która średnio wynosi 74%, a w placówkach PAN – prawie 80%.

Zasadne jest zatem pytanie o perspektywy rozwoju polskiej gospodarki, zwłaszcza w odniesieniu do obowiązujących zapisów Strategii lizbońskiej.

4. Nakłady na naukę i sferę B+R

Gospodarka polska wciąż charakteryzuje się relatywnie niskim poziomem innowacyjności oraz konkurencyjności, mimo znacznego w ostatnich latach przyrostu nakładów inwestycyjnych. Po raz pierwszy w 2002 r. nastąpił w PKB duży spadek kwoty i udziału nakładów na naukę. Równolegle nastąpił spadek innowacyjności przemysłu. W strukturze produkcji sprzedanej odnotowany został spadek udziału wyrobów nowych i zmodernizowanych, których produkcję uruchomiono w latach 2000-2002, do poziomu 16,7%, podczas gdy w latach 1990-2001 wyniósł on 18,0%.

Udział nakładów budżetowych na naukę w 2004 r. wyniósł 0,34% PKB wobec 1,9% PKB na same badania i rozwój w UE 25. Także kraje o porównywalnym poziomie rozwoju gospodarczego, jak Czechy czy Węgry, znacznie wyprzedziły Polskę. Pokazuje to wskaźnik, będący miarą opisującą nakłady na B+R w stosunku do PKB (GERD/PKB), który w 2004 r. w Czechach wyniósł 1,28% PKB, na Węgrzech – 0,89% PKB, a w Polsce – 0,58%⁷. W 2002 r. wskaźnik ten w krajach OECD wyniósł 2,28%, a w krajach UE 25 – 1,83%.

W odniesieniu do poszczególnych województw nakłady na B+R w relacji do PKB są bardzo zróżnicowane. W 2002 r. wynosiły one od 0,07% w województwie świętokrzyskim do 1,25% w województwie mazowieckim, przy czym średnio dla Polski wskaźnik nakładów na B+R wynosił 0,59% [Goetzfried 2005]. Pierwotnie zakładano, że wydatki na badania w 2006 r. w porównaniu z rokiem 2005 wzrosną o 16% [Gail 2006], jednak analizując nakłady przewidziane w budżecie na 2006 r., wzrost ten wyniesie 14,3% w ujęciu nominalnym. Należy przy tym zwrócić uwagę, że wzrost ten następuje jednak z niskiego poziomu⁸.

⁷ Nakłady krajowe brutto na działalność B+R stanowią agregat znany powszechnie jako GERD (*gross domestic expenditures on R&D*). Jest to suma nakładów wewnętrznych poniesionych w danym roku na działalność B+R przez wszystkie jednostki prowadzące taką działalność w kraju, niezależnie od źródła pochodzenia środków, czyli wraz ze środkami uzyskanymi z zagranicy (eksport prac B+R), nie obejmuje natomiast środków poniesionych na prace B+R wykonane za granicą (import prac B+R). Dane pochodzą z: [Eurostat News... 2005, s. 2].

⁸ Uwagi Krajowej Izby Gospodarczej do projektu ustawy budżetowej na rok 2006, www.kig.pl, z dnia 10.04.2006.

Tabela 1. Nakłady budżetu państwa w dziale „Nauka” w relacji do PKB oraz w mln zł w latach 1994-2006

Rok	Nakłady budżetowe z działu „Nauka” w relacji do PKB	Nakłady budżetowe w dziale „Nauka”
1994	0,55%	1165,9
1995	0,47%	1437,4
1996	0,48%	1855,0
1997	0,46%	2192,6
1998	0,44%	2405,6
1999	0,44%	2709,7
2000	0,43%	2916,8
2001	0,41%	3089,9
2002	0,35%	2661,5
2003	0,34%	2729,1
2004	0,34%	2892,2
2005	0,30%	2766,6
2006*	0,34%	3162,2

* Zapis stenograficzny (82) z 3 posiedzenia Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w dniu 27 stycznia 2006 r.

Źródło: [Sprawozdanie z wykonania... 2003; Bartosik 2005; Forum JBR... 2005; Departament Innowacyjności... 2004, www.kig...].

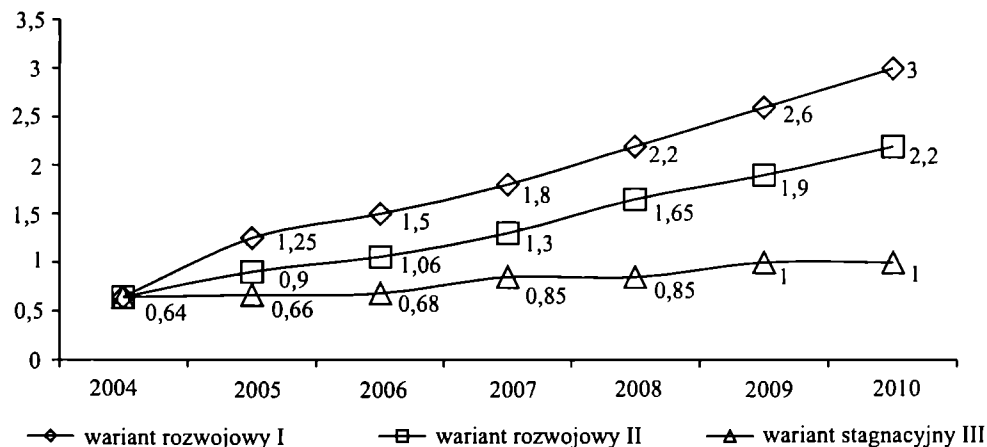
Tendencja malejąca w nakładach budżetu państwa na naukę utrzymywała się do 2005 r. Planowany wzrost nakładów na naukę w 2006 r. w stosunku do 2005 r., w ujęciu nominalnym, ma wynieść ok. 15,5%, a w ujęciu realnym – 13,8%⁹. Są to założenia bardzo optymistyczne, szczególnie jeśli się weźmie pod uwagę dzisiejsze problemy i wzrastające roszczenia płacowe pracowników sfery publicznej. Ponadto należy zauważyć, że skala niedoinwestowania polskiej sfery B+R wymaga systematycznych i wielokierunkowych działań. Problem wieloletniego zacofania nie zostanie rozwiązany w drodze jednorazowego zastrzyku finansowego, nawet nominalnie dość istotnego.

Ministerstwo Nauki i Informatyzacji (MNiI) opracowało dokument, w którym przedstawione zostały trzy warianty udziału nakładów na działalność B+R w relacji do PKB do 2010 r.

Wariant I (zob. rys. 2) rozwojowy zakłada zwiększenie nakładów na działalność B+R w relacji do PKB do 3%, wariant II realistyczny – 2,2% oraz wariant III stagnacyjny – 1%. W strategii MNiI należy przyjrzeć się dokładniej wariantowi stagnacyjnemu, którego realizacja już okazuje się trudna. W każdym z wariantów zakłada się zmniejszenie finansowania tej sfery z budżetu, a zwiększenie jej finansowania przez przedsiębiorstwa. Należy jednak zwrócić uwagę na doświadczenia innych krajów, które wskazują na potrzebę zainicjowania takich działań finansowo-

⁹ Zapis stenograficzny (82) z 3. posiedzenia Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w dniu 27 stycznia 2006 r.

wanych z budżetu, a dopiero po przeprowadzeniu odpowiednich reform oraz zwiększeniu świadomości przedsiębiorców można przerzucić na sektor prywatny część ciężaru finansowania sfery B+R. Jednocześnie należy podkreślić, że wysoki udział środków budżetowych w nakładach na działalność B+R jest cechą charakterystyczną krajów słabo rozwiniętych, co jest wynikiem możliwości finansowych przedsiębiorstw.

Rys. 2. Strategia zwiększania nakładów na B+R w relacji do PKB do 2010 r.

Źródło: [Kleiber 2004].

W 2004 r. średnio w krajach UE nakłady z budżetu na B+R mieściły się w przedziale od 35% do ok. 55% nakładów przedsiębiorstw, a w OECD – od 30% do ponad 60%. Struktura finansowania działalności B+R w Polsce, jak wspomniano, nadal odbiega od struktury występującej w krajach wysoko rozwiniętych. W 2004 r. nakłady z budżetu stanowiły ok. 61,7% przy 22,6% nakładów przedsiębiorstw (tab. 2). Należy jednak zauważyć, że stale wzrasta wielkość finansowania tej sfery ze źródeł międzynarodowych, szczególnie UE, a w tym programów ramowych. Środki pochodzące z UE stanowiły w 2004 r. 2,7 % ogółu nakła-

Tabela 2. Struktura nakładów na działalność B+R

Wyszczególnienie	Polska				UE		OECD	
	2001 r.	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2001 r.	2002 r.	2001 r.	2002 r.
Budżet	64,8	61,9	62,7	61,7	34,7	34,8	28,8	30,0
Podmioty gospodarcze	24,3	23,0	23,5	22,6	55,5	54,5	63,6	62,1
Organizacje międzynarodowe i instytucje zagraniczne	2,4	4,85	4,6	5,2	7,6	8,5	3,0	3,2
Pozostałe źródła	8,5	10,3	9,2	10,5	2,2	2,2	4,6	4,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Nauka... 2005].

dów na działalność B+R. W finansowaniu uczestniczą, poza UE, inne organizacje i instytucje międzynarodowe – ich nakłady w 2004 r. wyniosły 7,8%.

Również w strukturze nakładów bieżących na działalność B+R według rodzajów badań nie obserwuje się znacznych zmian, a wręcz przeciwnie, można odnieść wrażenie, że struktura ta wciąż ulega pogorszeniu. Od 2000 r. zauważa się tendencję wzrostową nakładów na badania podstawowe. Ich wartość w 2004 r. wyniosła 39,5% wobec 36,2% w 1999 r. W tym czasie na badania stosowane przeznaczano ok. 25%, a na prace rozwojowe – ok. 35%.

5. Poziom innowacyjności polskiego przemysłu przetwórczego

Kolejny efekt niewłaściwej polityki to obniżenie udziału wyrobów zaliczanych do wysokiej techniki w produkcji sprzedanej przemysłu przetwórczego. Lata 1995-2000 charakteryzowały się pozytywnymi zmianami w kształtowaniu produkcji sprzedanej według poziomów stosowanej techniki¹⁰ w krajowym przemyśle przetwórczym. W 2001 r. zwiększył się udział wyrobów średniowysokiej techniki i średnioniskiej techniki w produkcji sprzedanej ogółem, ale kierunek tych zmian nie został utrzymany w następnym roku (tab. 3). Od 2003 r. i w 2004 r. znów zauważalny jest wzrost udziału wyrobów średniowysokiej i średnioniskiej techniki, który jest wynikiem zachodzących procesów modernizacyjnych w przemyśle. Należy przy tym podkreślić, że duży udział w produkcji sprzedanej mają przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym. Produkcja tych przedsiębiorstw charakteryzuje się wysokim udziałem wyrobów wysokiej i średniowysokiej techniki. Jednocześnie należy zauważyć, że udział wyrobów niskiej techniki, wytwarzanych przez przedsiębiorstwa sektora publicznego, sukcesywnie spada na rzecz wyrobów średnioniskiej i średniowysokiej techniki.

Tabela 3. Produkcja sprzedana w sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” według poziomu techniki na podstawie listy dziedzinowej OECD z 1997 r. w latach 2001-2004 (w %)

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004
Wysoka technika	4,8	5,4	5,1	4,5
Średniowysoka technika	22,6	21,2	23,4	25,6
Średnioniska technika	30,8	29,8	30,1	31,3
Niska technika	41,9	43,6	41,5	38,6

Źródło: [Nauka... 2005].

Najbardziej rozpowszechnioną formą dyfuzji technologii materialnej jest handel wyrobami wysokiej techniki. Za przyczyny zmniejszenia udziału wyrobów wysokiej techniki w produkcji sprzedanej przemysłu przetwórczego uznaje się [Ministerstwo Gospodarki... 2004, s. 194]:

¹⁰ Klasyfikacja dziedzin przemysłu na podstawie udziału B+R opracowana przez OECD. Zob. szerzej [Wysokińska 2001, s. 83-100].

1. Brak kapitału krajowego, który mógłby zostać zaangażowany w finansowanie omawianej działalności. Trudna sytuacja finansowa podmiotów przemysłowych nie pozwala na zaangażowanie środków własnych, a brak zdolności kredytowej uniemożliwia pozyskanie środków zewnętrznych,

2. Długotrwały deficyt budżetowy,

3. Słabość zaplecza badawczo-rozwojowego, jego rozproszenie oraz brak w tym obszarze przekształceń własnościowych.

W Polsce, poza wymienionymi przyczynami, na obecną pozycję i kondycję przemysłu mają wpływ zaniedbania w zakresie polityki innowacyjnej okresu transformacji. Doświadczenia innych krajów Europy Środkowej i Wschodniej mogą posłużyć jako potwierdzenie tej tezy. Podczas prywatyzacji przemysłu głównym celem w Polsce była negocjacja pakietów socjalnych, których czas funkcjonowania był z góry określony, natomiast np. na Węgrzech celem tym była negocjacja korzystnych pakietów technologicznych oraz inwestycji w sferę B+R, pozwalających na utrzymanie lokalnych placówek zaplecza naukowego przemysłu. Pakiety te funkcjonują do dzisiaj, oddziałując na tworzenie miejsc pracy oraz wpływając na wzrost efektywności, konkurencyjności i innowacyjności węgierskiego przemysłu [Ministerstwo Gospodarki... 2004, s. 194] (za [Polskie Forum... 2004, s. 73]).

Wśród innych czynników oddziałujących niekorzystnie na dyfuzję innowacji należy wymienić utrzymujące się w dalszym ciągu bariery utrudniające przedsiębiorcom wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych. Zalicza się do nich głównie wysokie koszty opracowania i wdrożenia innowacji, znacznie przekraczające możliwości kapitałowe większości przedsiębiorstw. Kolejną przeszkodą jest nadal słabo rozwinięta infrastruktura komercjalizacji nauki i techniki (o czym była już mowa w pierwszej części opracowania). Taki stan przyczynia się do utrzymywania się wysokiego poziomu ryzyka związanego z inwestowaniem w nowe technologie czy tworzeniem nowych zaawansowanych technologicznie firm [Krajowy program... 2005].

O poziomie innowacyjności przedsiębiorstw przemysłowych decydują m.in. wielkość i struktura nakładów na działalność innowacyjną. W Polsce w 2003 r. nakłady na działalność innowacyjną wzrosły w stosunku do 2002 r. o 12%, a w 2004 r. w stosunku do 2003 r. – o 6,5%. Struktura tych nakładów nie zmienia się w znaczący sposób od lat, a w 2004 r. wręcz się pogorszyła. Dominujący udział miały nakłady inwestycyjne na budynki, budowle, maszyny i urządzenia – wynosił on 83%, przy niewielkim udziale wydatków na B+R – oraz na zakup nowej technologii w postaci dokumentacji i praw – 10%. Przy tym należy zauważyć, że udział wydatków na B+R i zakup nowej technologii w 2003 r. wynosił 11% nakładów na działalność innowacyjną¹¹.

Oddziałując na wzrost innowacyjności przemysłu, należy również oddziaływać na strukturę i liczbę przedsiębiorstw wysokiej techniki w kraju i regionach. W Polsce

¹¹ Na podstawie danych ze strony: http://www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/finanse_pod_gosp/dzial_innowacyjna/01_03/rozdzial_II.doc i [GUS: *Nauka...* 2005].

struktura tych przedsiębiorstw kształtuje się wyspowo. Najwięcej firm *high-tech* zlokalizowanych jest w regionach mazowieckim (273), wielkopolskim (78) i pomorskim (77). Ze względu na liczbę zatrudnionych struktura ta przedstawia się następująco: 0-5 zatrudnionych – w regionie mazowieckim jest ich 95, w wielkopolskim – 35 i w pomorskim – 29; 6-50 pracujących – 111 przedsiębiorstw *high-tech* w regionie mazowieckim, w pomorskim 29, po 26 w regionach małopolskim i wielkopolskim; 51-250 zatrudnionych – 43 w regionie mazowieckim, 16 w pomorskim i po 12 w regionach dolnośląskim, małopolskim, wielkopolskim; 251-500 zatrudnionych – w regionie mazowieckim – 13, w małopolskim – 4 i po 3 regionach w dolnośląskim, łódzkim oraz śląskim; powyżej 500 zatrudnionych – 11 w regionie mazowieckim, 4 – w dolnośląskim i po 3 przedsiębiorstwa w regionach kujawsko-pomorskim, łódzkim i wielkopolskim [Program operacyjny... 2005].

6. Podsumowanie

Dotychczasowe intensywne działania w zakresie podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz realizacja założeń Strategii lizbońskiej w tworzonych programach, strategiach i innych dokumentach wydają się nie mieć odzwierciedlenia w danych opisujących stan gospodarki. Jednak, jak zauważono, od 2005 r. obserwuje się pewne pozytywne symptomy zmian. Opracowanie Strategii rozwoju kraju 2007-2015 może się okazać programem bardziej motywującym i lepiej koordynującym działania na rzecz podniesienia spójności społeczno-gospodarczej, tym bardziej, że w następnym okresie programowania Polska może zaabsorbować dużo większe fundusze unijne. Zakładana wielkość alokacji środków UE na realizację SRK wynieść ma ok. 72 mld euro.

Literatura

- Bartosik M., *Działania systemowe rządu w zakresie polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej*; 9-10 czerwca 2005.
- Communication from the commission to the Council and the European Parliament, Common Actions for Growth and Employment, *The Community Lisbon Programme*, SEC (2005) 981, 20.07.2005 Brussels, COM (2005) 330.
- Eurostat News Realase, nr 156/2005 – 6, grudzień 2005.
- Forum JBR, Serock, 9-10 czerwca 2005.
- Gail O., *Wsparcie dla rozwoju badań i technologii ze strony MEN*, konferencja Polskich Platform Technologicznych, Warszawa, 7.04.2006.
- Goetzfried A., *R&D Expenditure and Personel In the European Regions, Statistics in Focus*, „Science and Technology” 2005 nr 6.
- Kleiber M., *Polska nauka w roku akcesji*, MNiJ, Warszawa, październik 2004.
- Krajowy program reform na lata 2005-2008 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej*, przyjęty przez RM 27.12.2005 r., Warszawa, 28.12.2005 r.
- Nauka i technika w 2004 r.*, GUS Warszawa 2005 r.
- Ministerstwo Gospodarki i Pracy: *Polska 2004. Raport o stanie przemysłu*, Warszawa 2004.
- Polskie Forum Strategii Lizbońskiej, Biała księga 2004, Gdańsk-Warszawa 2004.

Program operacyjny: nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne, 2007-2013, MNiI, NPR 2007-2013, Warszawa 2005.

Sprawozdanie z wykonania budżetu w 2002 r., KBN, Warszawa, marzec 2003.

Strategia rozwoju kraju 2007-2013, projekt, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 28.04.2006.

Strategia zwiększania nakładów na działalność B+R w celu osiągnięcia założeń Strategii Lizbońskiej, Departament Innowacyjności Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, marzec 2004.

Wysokińska Z., *Konkurencyjność w międzynarodowym i globalnym handlu technologiami*, PWN, Warszawa-Lódź 2001.

www.kig.pl, uwagi do projektu ustawy.

THE VERIFICATION OF THE ACHIEVEMENT PRECONDITIONS OF POLISH SCIENCE AND R&D POLITICS

Summary

It is well-known, that one of the main factors of competitiveness increase are the actions and processes which influence R&D area and the level of innovativeness of economy. These actions concern directly creation and implementing new technologies and leading in new or improved products.

Previous actions concerning increase of competitiveness of economy and realization the assumption of the Lisbon Strategy seem to have no reflection in data describing the state of economy. However, as it is noted above, since 2005 there have been some positive symptoms of changes. The Elaboration of Country Development Strategy 2007-2015 may appear more motivating and better coordinating actions for increasing social and economic cohesion.

Ewa Szostak – dr w Katedrze Polityki Ekonomicznej i Europejskich Studiów Regionalnych Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.